

Vad är ett Supercluster?

– och varför det spelar roll för Sverige

Ett supercluster är en avancerad form av klusterorganisering med ett tydligt syfte: att bygga innovationsmiljöer som kan konkurrera och vinna internationellt. Till skillnad från traditionella kluster handlar det inte bara om nätverkande och samverkan – utan om att skapa ett sammanhållet ekosystem med gemensamma marknadsmål, tydlig riktning och mätbara effekter.

Målet är att utveckla företag som kan skala globalt, attrahera talang och kapital, och bidra till ett hållbart samhälle. Ett supercluster ska fungera som en motor för innovation, tillväxt och export – där svenska bolag kan växa internationellt och behålla sin IP i Sverige. Det gör superclusters till en angelägenhet för hela Sverige, och till ett centralt verktyg i Vinnovas satsning på excellenskluster.

Från Triple Helix till Pentagon – Christian Rangens modell

Under workshopen presenterade Christian Rangen, internationellt erkänd klusterexpert och författare till *Building Innovation Superclusters*, sin syn på vad som krävs för att ett kluster ska nå nästa nivå.

Rangen menar att de flesta europeiska kluster är uppbyggda kring Triple Helix-logiken – samverkan mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor. Det är en god grund, men otillräcklig för att bygga verkliga superclusters. För att lyckas behöver klustret också aktivt integrera **entreprenörskap** och **privat kapital**.

Rangen förespråkar en övergång från Triple Helix till Pentagon-modellen, där alla fem aktörsgupper samverkar tätt och långsiktigt:

1	Näringsliv – Etablerade bolag som driver kommersialisering och skalning
2	Akademi och forskning – Kunskapsbas, FoU-kapacitet och talangutveckling
3	Offentlig sektor – Policy, finansiering och strategisk infrastruktur
4	Entreprenörer och startups – Rörlighet, nytänkande och riskvilja
5	Kapital och investerare – Riskkapital, business angels och corporate venture

Poängen är att verklig systeminnovation kräver att alla dessa perspektiv finns representerade samtidigt. Ett kluster som integrerar dessa fem aktörsgupper skapar förutsättningar för snabbare kommersialisering, starkare bolag och större internationell genomslagskraft.

Top-down möter bottom-up

Ett supercluster kombinerar två arbetssätt som förstärker varandra:

- **Top-down** – tydlig strategisk riktning, prioriterade marknadsområden och professionell styrning.
- **Bottom-up** – innovation, initiativ och nya affärsidéer drivs av företag, forskare och entreprenörer i ekosystemet.

Kombinationen skapar både fokus och handlingskraft – och resulterar i ett kluster med:

- Tydliga mål och gemensam agenda
- Konkreta aktiviteter och initiativ
- Mätbara effekter: nya företag, investeringar, jobb och export

Ett globalt uppkopplat ekosystem

Rangen betonar att ett starkt supercluster alltid är globalt orienterat – det bygger internationella partnerskap, kopplar upp sig mot ledande marknader och positionerar sig i globala värdekedjor. På så sätt blir klustret en magnet för spetskompetens, internationellt kapital, etablerade bolag och snabbväxande startups.

Styrning och gemensamt ansvar

Ett supercluster kräver tydlig styrning där alla aktörsgrepp är representerade. Modellen bygger på aktivt engagemang – det är inte ett passivt medlemskap, utan ett partnerskap där alla bidrar. Starka partners, drivna medlemmar och innovationsaktörer som pekar åt samma håll – och där deltagande innebär verkligt ansvar.

Sammanfattning

Ett supercluster är ett marknadsdrivet, internationellt uppkopplat innovationssystem. Genom Rangens Pentagon-modell – som samlar näringsliv, akademi, offentlig sektor, entreprenörer och kapital – kombinerat med tydlig riktning och samspelet mellan top-down och bottom-up, skapas en kraftfull plattform för att bygga framtidens hållbara företag som kan skala globalt med Sverige som bas. Det är precis denna ambition som Vinnovas utlysning Excellenskluster syftar till att förverkliga.